

Gymnický agón

ΣΤΑΔΙΟΝ

STADE

STADIUM

běžecký *agón*

στάδιοδρομος, δρόμος, στάδιον (192)

δίαυλος (384)

- dlouhé kroky s pitylizó, pedanos, paže, dlaně, předkl.

- rozběhy

hippios (769) – pan+pýth.+nemej.+isthm.

όπλείτης (384, 769, 2662) - štít+, Diův chr., bez rozběhů

δόλιχοδρομος, δόλιχος (1356-4615)

lampadédromia (lampás, 800, 1500, 2500; 10-48 čl.),

Prométheus, Pan u Marathónu

πρεκάζκονέ βήhy, schody

τριαστής

- Koroibos z Élidy (1.)

- Chionis ze Sparty (29.)

- Fanás z Pellény (67., 1t)

- Leonidás z Rhodu (154., 4t)

- Hermogenés z Xanthu (215., 2t)

- Ladas ze Sparty

- Feidippidés, Filippidés

ΣΤΑΔΙΟΝ

STADE

STADIUM

*„Ladas tak stadión proběhl, či spíše prolét,
že není pro rychlost úžasnou slov;
ještě zní v uších klepnutí závory, když Ladas už
po věnci natáh' dlaň v posledním odrazu.“*

George Murray, The Death Of Ladas

*„Mě sem dal Ergotelés, ten slavný syn Filanorův,
v Pýthu když porazil Řeky dvakráte na dlouhý běh;
dvakrát i v Olympii, i na Isthmu, v Nemeji dvakrát.
Hímerské zdatnosti pomník navěky zůstaň zde stát!“*

Nápisný verš na vítězného hímerského běžce z Olympie
kolem roku 470 př. Kr. (*Nejstarší řecká lyrika*, 1981, 362).

*„Slyš, mocná Aglaio, slyš i, zpěvná Eufrosyno, vy děti největšího
boha, slyš, Thalie, ty královno zpěvu,
pohled' na průvod! Kráčí lehce provázen štěstím. Thalie,
přicházím zazpívat. Slyš můj zpěv, nadšený lýdský zpěv
na počest hrdiny! Minyjská zem
dobyła vítězství, za něž vděčí jen tobě.
Échó, pospěš k Persefoně, v ten černý dům,
dones jim velikou zvěst! A až spatříš otce, tam, v království snů
a smrti, sděl mu, prosím tě, sděl, že jeho mladý syn
si ověnil své kadeře
peruťmi vzácné výhry v údolí slavné Olympie.“*

Část zpěvu *Mladému Ásópichovi orchomenskému*, vítězi v běhu (Pindaros, 2002, 163).

*„Běžcem Erasistratem, ač všechno se kolkolem chvělo,
nemohla, veliká zem, jediným, pořádně hnout.“*

Lúkillios (*Obrázky z řeckého života, 1983, 341*).

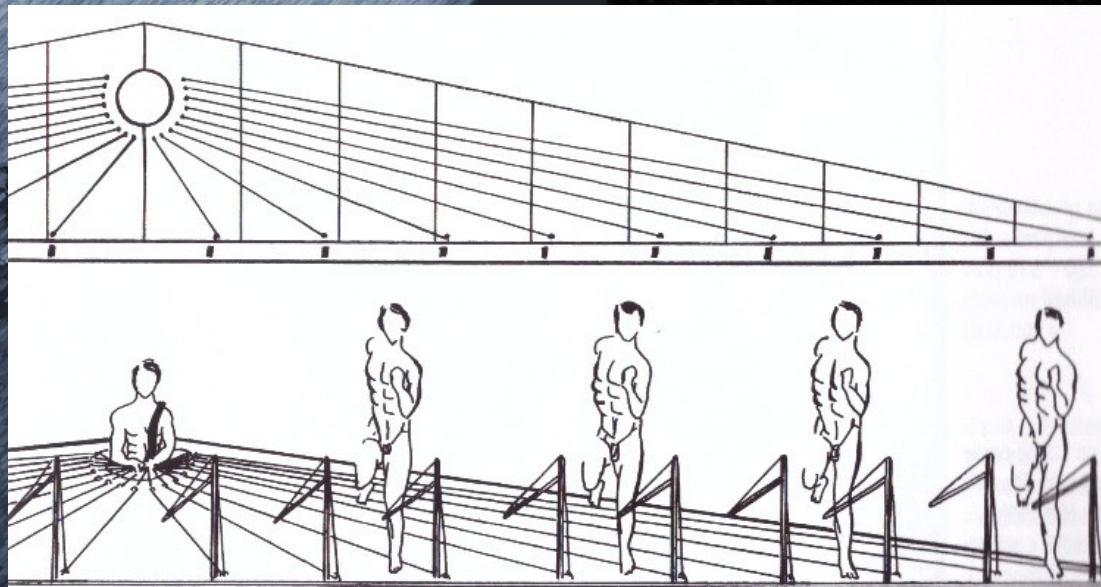
*„Závodil v dlouhém běhu kdys Charmos s jinými pěti;
do cíle dorazil sedmý – div je to, pravdivý však.
Tážeš se: ‚Ze šesti sedmý?‘ Tu v plášti ho předběhl jeho
přítel a takto naň volal: ‚Charme, jen odvážně vpřed!‘
Byl tedy v pořadí sedmý. A kdyby byl, Zóile, Charmos
ještě měl dalších pět druhů, dvanáctý doběhl by.“*

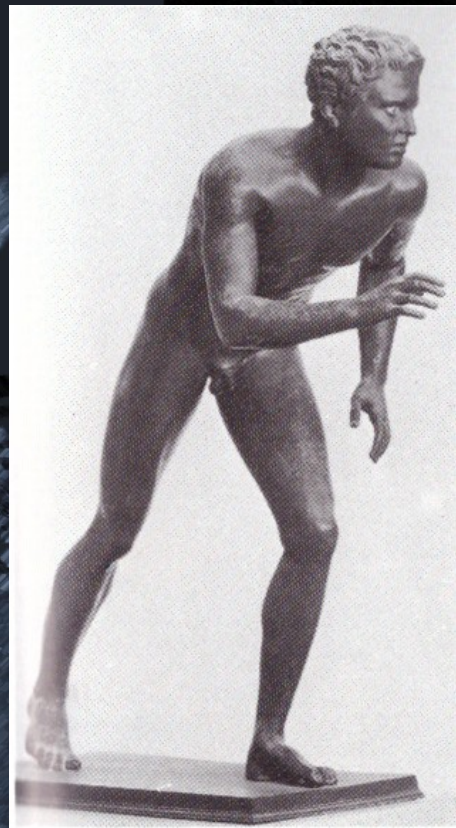
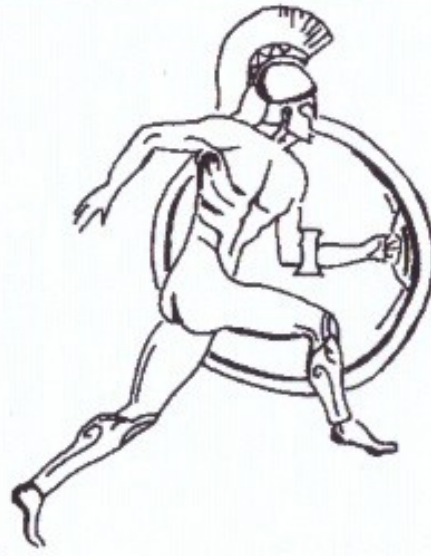
Níkarchos (*Obrázky z řeckého života, 1983, 341*).

*„Chci s pomocí Charitek hlubokopásých
hlásat světu vítěze pythického,
chci Telesikrata s kovových štítem
opěvovat, šťastného muže,
jezdecké Kyreny zdobu!“*

Pindaros, z písně *Telesikratovi Kyrenskému*, vítězi v běhu ve zbroji z Pythu (*Řecká lyrika, 1954, 207*).

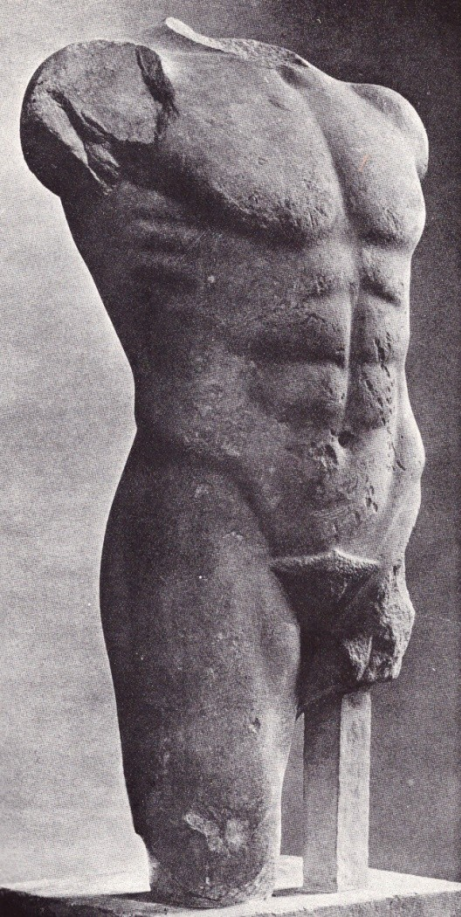

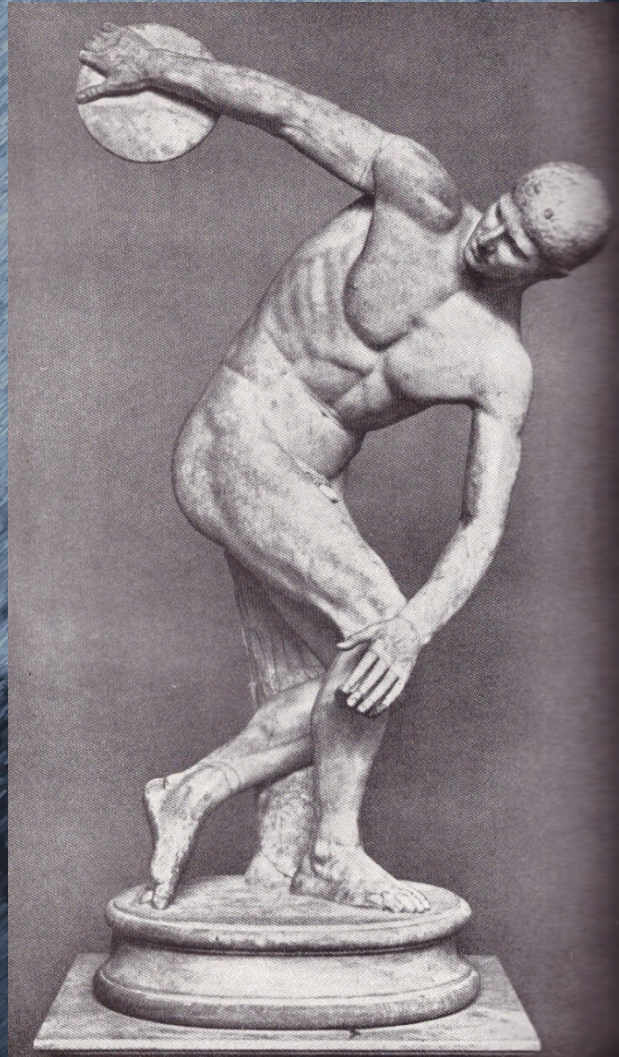

πένταθλον
pente + áthlon

láson

olympioníkés

δρόμος

- Aigína 196,8 metrů,
- Olympie 192,27 metrů,
- Athény 184,9 metrů,
- Isthmos 181,2 metrů,
- Delfy 177,6 metrů,
- Milétos 177,4 metrů,

ION
DE
I

halma

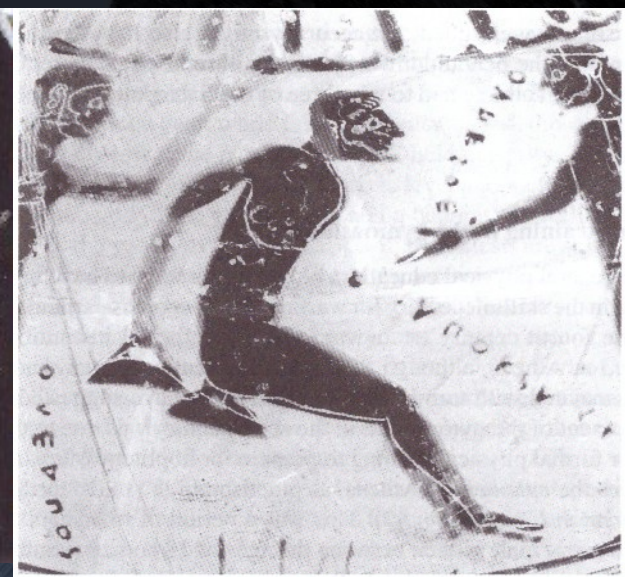
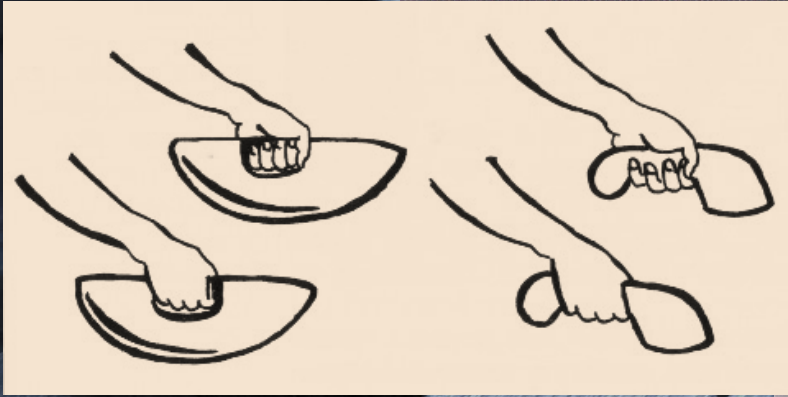

- *haltéres, batér, skamma, kánon, aulétés*

*„Chionis ze Sparty zvítězil v běhu na jeden stadión,
dovedl také skočit do dálky dvaapadesát stop.“ (16,66 m)*

- skok s rozběhem v skok z místa v trojskok v součet délek jednotlivých skoků?

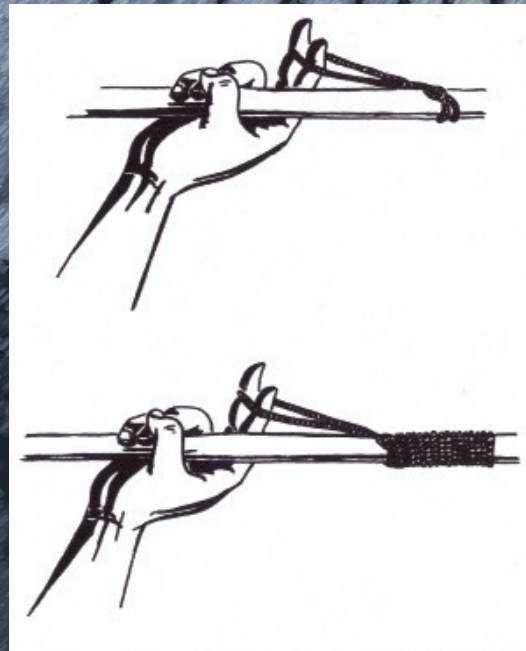
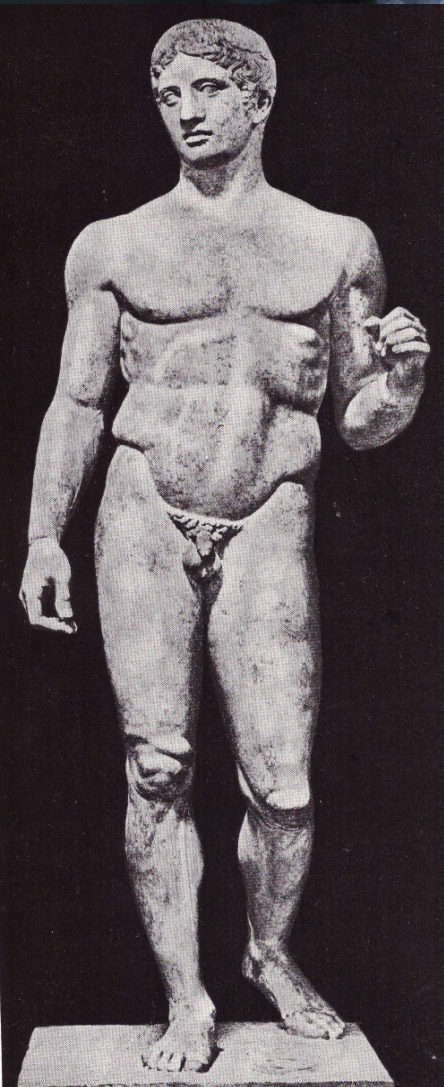
akon, apótomeus, doros

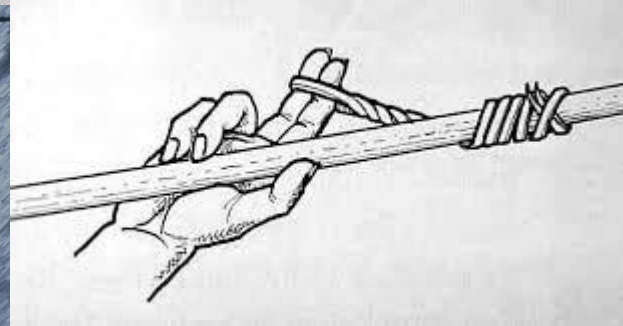
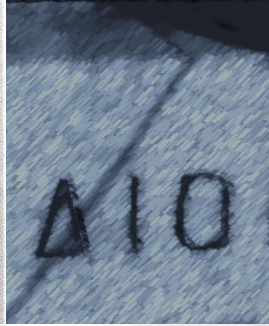
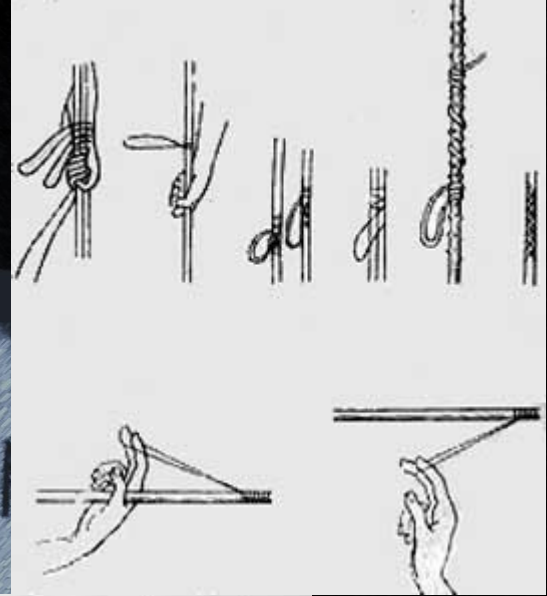
topol/ jasan

120-150 cm

4-5 druhů

ankyle

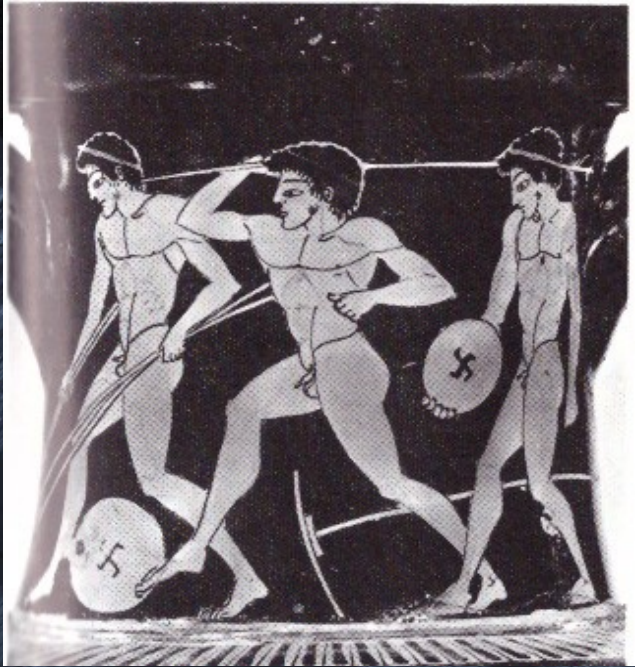

hod diskem

- *diskos, balbis*
- *pokladnice Sikyónských*
- otočka?
- z hodu kamenem --- Platón

42. Diskoforos. Bronzová soška. Počátek 5. stol.

Xenofón z Korintu?

- 464-460 př. Kr.
 - 79.-80. OH
- Xenofón:
 - 79. OH
 - *dromos + pentathlon*
 - *epiníkie*

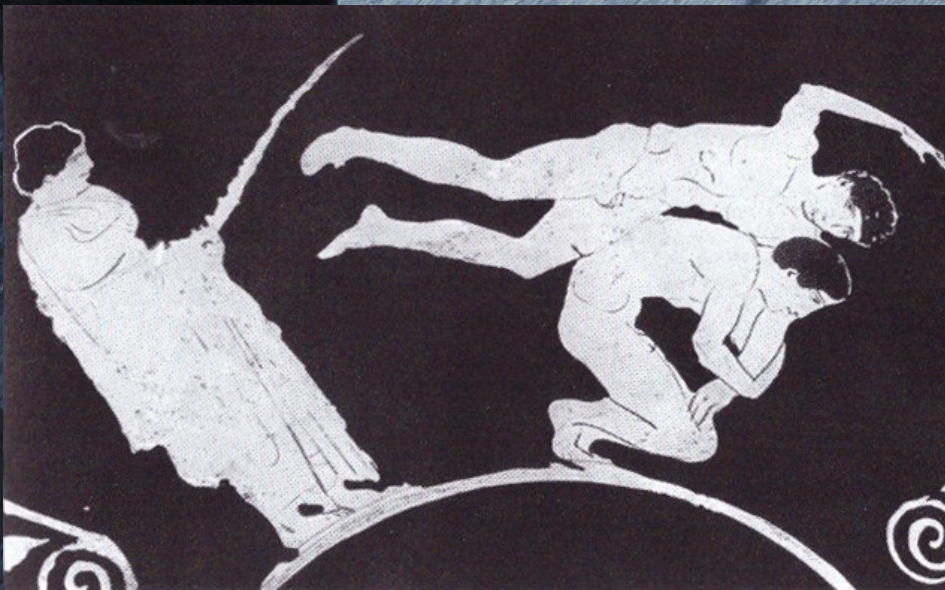
ΣΤΑΔΙΟ
STADI
STADIL

πάλη

- viz dále

ΣΤΑΔΙΟ
STADE
IUM

pořadí disciplín?

- různé teorie
- *palé* (*dromos*, *halma*, *akon* a hod diskem?)
 - *dromos* + *halma* v hod diskem + *palé* v *akon*
- vítěz 2-3(+) vítězství; při shodě *palé*
- těžko 2 disciplíny stejného typu za sebou (velké zvýhodnění pro daný typ *athlétai* + slabší výkon ve skoku, kdyby následoval hned po běhu ...)
- *dromos*
 - *areté* a spravedlnost při *agónu*
 - název OH
 - významný vojensko-politicky po hoplítské reformě (x *Áthla epi Patrokló; aristeia*)

pořadí disciplín?

1. *dromos*, 2. hod diskem, 3. *akon*, 4. *halma*, 5. *palé*

Zápas je na posledním místě doložen, běh předpokládáme jako první vzhledem k jeho významnosti, hod oštěpem se vymykal lehkootletické a rychlostní dvojici běh-skok, ale i silové dvojici hod diskem-zápas .

Je také lepší volit dle svého určení disciplíny střídavě, ne za sebou ty, které zatěžují stejné tělesné partie, což staří Řekové jistě věděli.

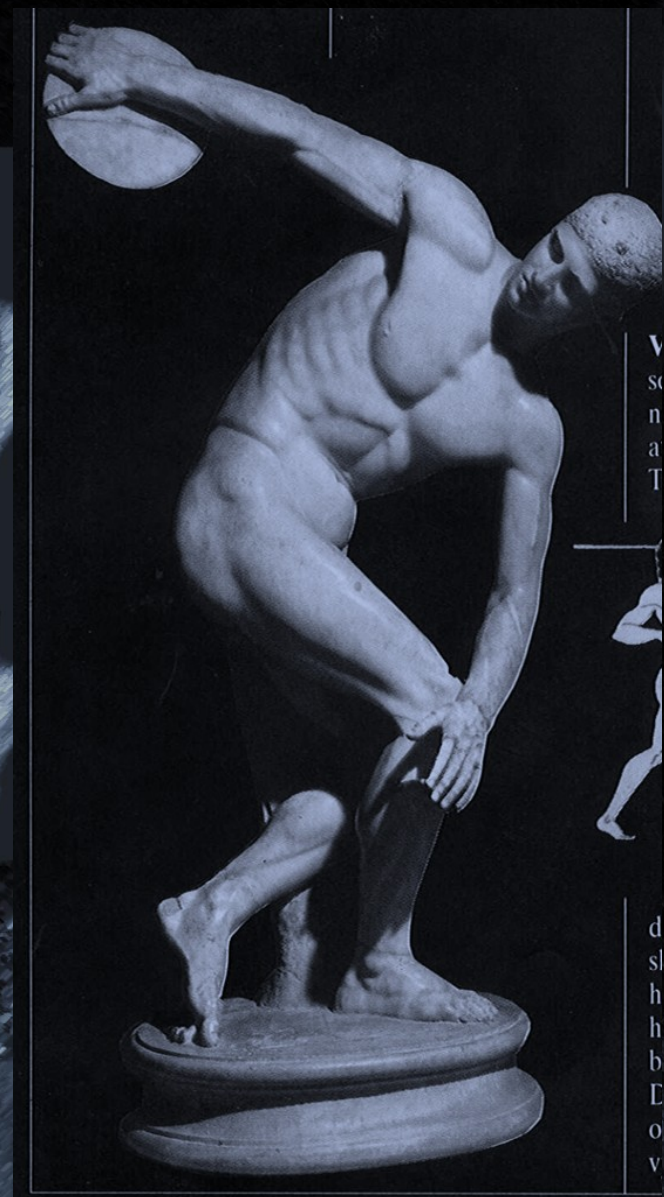
-Lampis ze Sparty

-Filombrotos ze Sparty (3x)

-Eutelidás ze Sparty (dorostenec)

-Ikkos z Tarentu

-Xenofóntos z Korintu

***„Kdo má rychlé anebo vytrvalé nohy, je běžcem;
kdo má sílu, jíž stiskne soupeře, je zápasníkem,
a kdo umí soka zasáhnout silným úderem, je
rohovníkem; kdo dokáže toto obojí, je
pankratistou. Kdo je však ve všem mistr, je
pětibojařem.“***

(Aristotelés ze Stageiry)

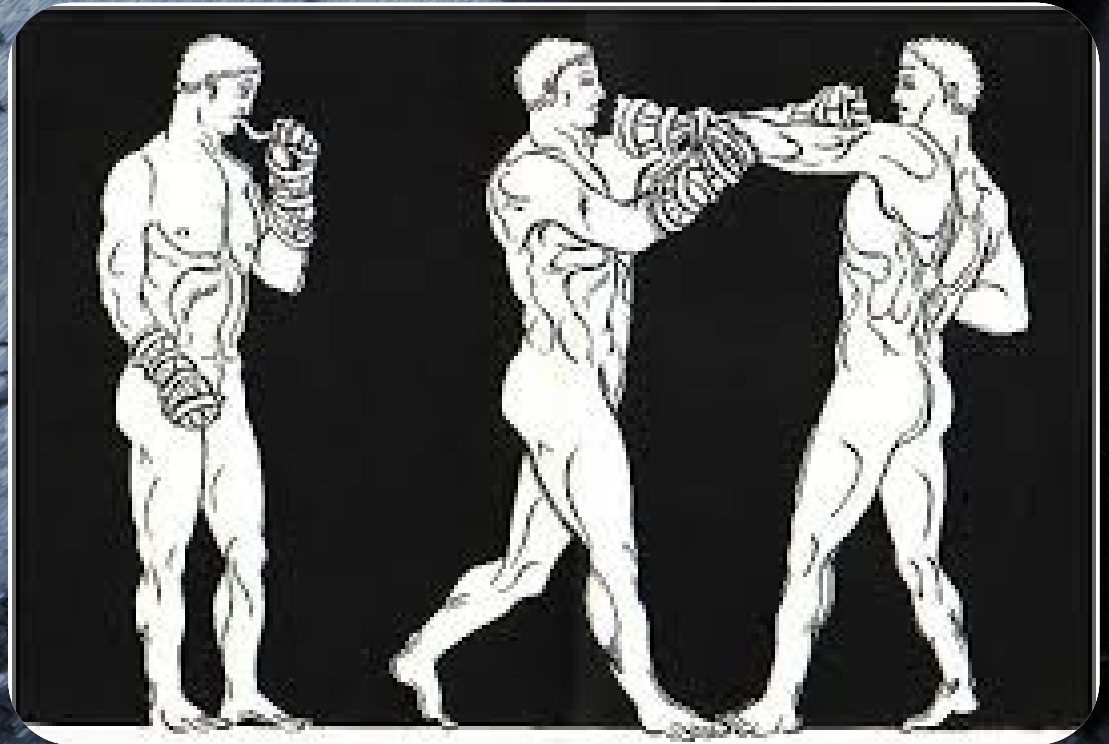
- *Jeden pětibojař, kterému jeho spoluobčané stále vytýkali, že je zbabělý, odešel do ciziny, a když se po nějaké době vrátil, vychloubal se a tvrdil, že se vyznamenal v mnoha městech, na Rhodu, že se mu podařil dokonce takový skok, na jaký se nezmohl žádný olympijský vítěz. Dosvědčit to prý může každý, kdo u toho tenkrát byl, jestli sem náhodou přijede. Kdosi z posluchačů ho přerušil a vyzval ho: „Milý příteli, jestli je to pravda, nepotřebuješ žádné svědky; tady je Rhodos, tady skákej!“*

- tato bajka ukazuje, že lze-li něco dokázat skutkem, je o tom každá řeč zbytečná.

- Ezop

Těžkoatletický agón

- hod diskem
- vrh kamenem
- vzpírání
- zápas
- box
- *pankration*

πυγμή, πυγμαχία, ρύχ

- 23. ΟΗ
- Apollón, Hérakles, Théseus, Polydeukés
- kromě ran hlavou, na pohlavní orgány, držení a hmatů
- klimax
- bez hmotnostních kategorií
- měkké řemeny (strofia, melichai) – tvrdé řemeny (sfaira, 3 m) – „ostré řemeny“ (oxeis himantes) – caestus, caesta, ol. kul. (myrmékos) – Řím
- *skiamachein*
- **Kreugás vs. Damoxénos z Argu**

***„Jestliže, zápasníku, máš takový frňák, pak nechod’
k studánce, také nehled’ v hladinu průzračných vod.
Zemřeš jak Narcis i ty, jak jasně svůj obličej spatříš,
zemřeš, neboť se na smrt zošklivíš sobě ty sám.“***

- Pýthagorás ze Samu (fil.?)
- Tísandros z Naxu (4x)
- Glaukos z Karystu („boxer od pluhu“)
- Theagenés z Thasu
- Diagorás z Rhodu (smrt)
 - s.: Dámagétos, Akúsiláos, Dóreios, v.: Euklés, Peisirrhodos
- Satyr z Élidy
- Dexippos (Dióxippos) z Athén
- Barasdatés (Varastadés)

„Zohavený zápasník“

**„Tenhleten Olympijec, ó císaři, míval kdys všecko:
bradu i víčka i nos, brvy a uší též pár.**

**Potom se odborným boxerem stal a ztratil to všechno;
dokonce ztratil i podíl z dědictví po otci svém.**

**Přišelť mu na soud bratr a jeho tam předložil obraz:
za cizího byl uznán – nebylť mu podoben nic!**

**Odysseus dvacet let byl v cizině, když se však šťastně
vrátil, poznal ho pes, jakmile uviděl jej.**

**Tebe však, Stratofonte, kdyžs bojoval několik hodin,
nepozná celá tvá obec, neřku-li nějaký pes.**

**Libo-li, v zrcadle zhlédni svůj obličej! Zajisté řekneš:
,Probůh, to že má být Stratofon? To není on!‘“**

*„Někdy chceme, aby vál chladivý vítr,
někdy potřebujeme nebeský déšť,
jenž je synem mraků a mlh.*

*Ale ten, kdo vyhrál závod, dostává za velký výkon
píseň, sladkou jako med,
ve které je počátek a záruka slávy a cti.*

*Takovými zpěvy se s oblibou slaví
olympijský vítěz. A takový zpěv
chtějí nyní zpívat mé rty.*

Ale nadání je květ, jenž vyrůstá z milosti boží.

*Poslyš, Hágésidáme,
synu Arcestratův, zlatá oliva zdobí tvou skrář*

*slavnostním věncem a já chci zapět sladký
chvalozpěv na počest tvého
vítězného pěstního boje a chci*

*oslatit tvůj původ! Pojd'te do vlasti
vítězného zápasníka! Věřte mi,*

Múzy, že tam bydlí lid

*laskavý k hostům a milující krásu, statečný
v boji a moudrý. Ani plavá*

liška, ani řvoucí lev nezmění svou přirozenost.“

*„Při toku Alfeia kdysi nám naznačil Pelasgan, boxer,
rukama onen postoj, zápasy Pollux v němž ved',
poté, když vítězem vyhlášen byl; však ty, otče Die,
slávu své Arkadii znovu zas přeskvělou dej!
Tou nyní Filippa pocti, jenž čtveřici mladistvých borců
z ostrovů porazil tak, že vedl poctivý boj“*

(Obrázky z řeckého života, 1983, 36).

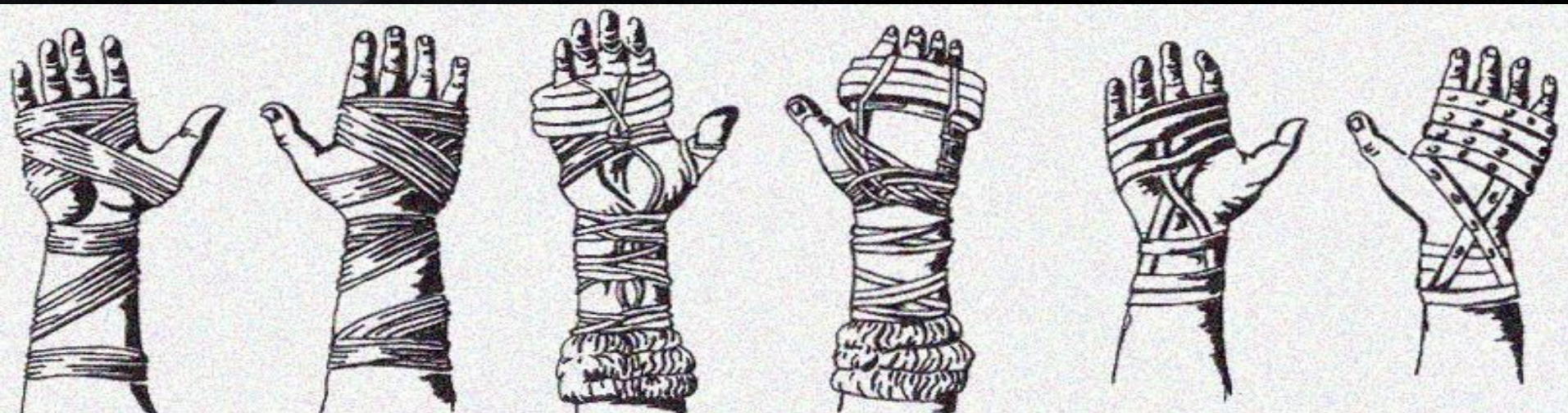
*„Boxeru Apidovi zde druhové vztyčili pomník
za to, že nikdy on sám nezranil nikoho z nich.“*

*Lúkillios (Obrázky z řeckého života, 1983,
341).*

*„Tady, když bojoval pěstmi, on skončil na stadionu
poté, když požádal Dia: „Vítězství dej mi, či smrt!““*

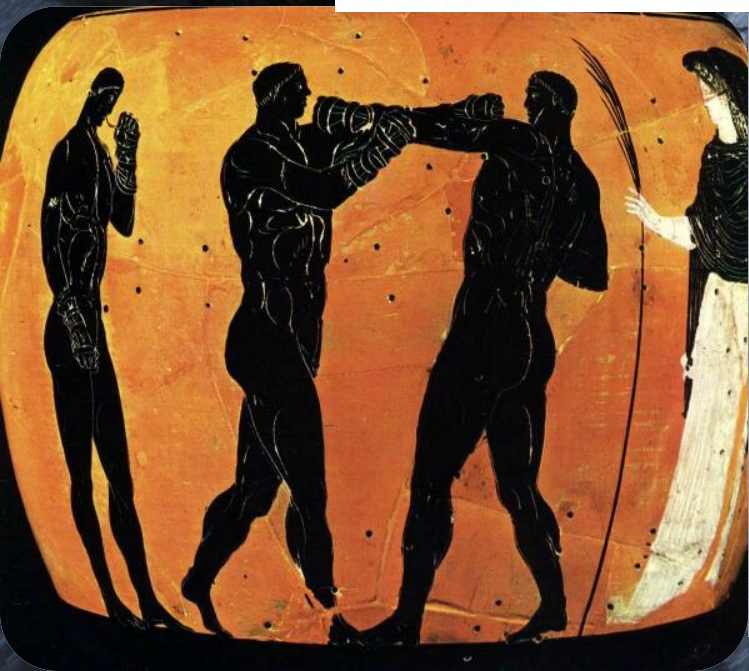
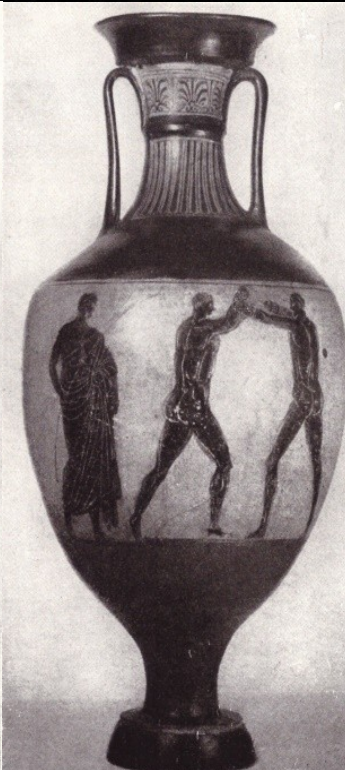
*Věnováno třiceti pěti letému Agathosovi
Daimónovi z Alexandrie, zvanému Velbloud, který
předtím zvítězil v Nemeji (Obrázky z řeckého
života, 1983, 46).*

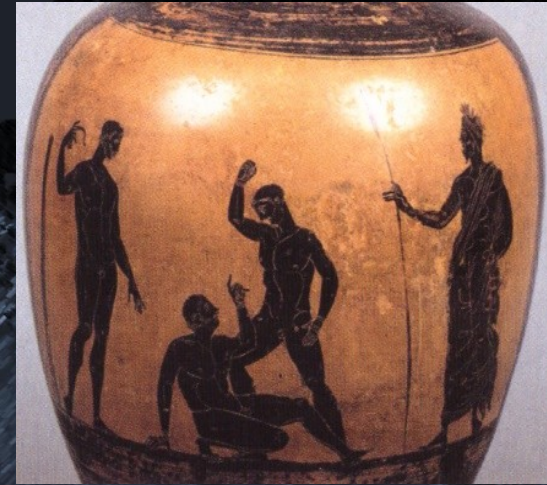
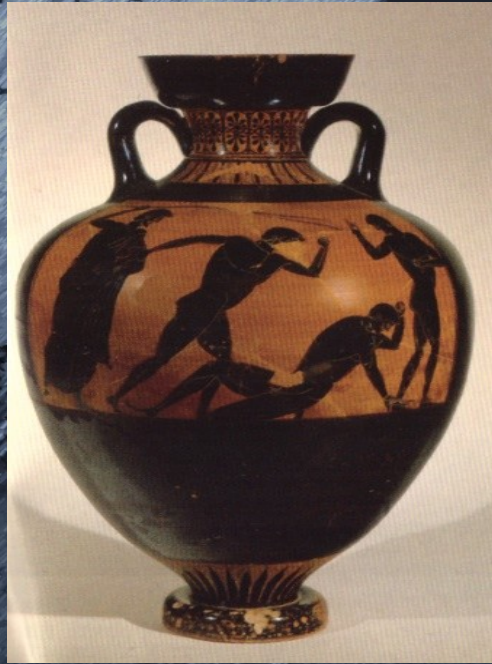
*Olympijská epinikia na vítěze v boxu mladého Hágésidáma z Lokrů
(Pindaros, 2002, 137-139).*

Rukavice pro *pygmé*; zleva: „měkké“, z tvrdé kůže a „ostré“ s kovovými vložkami.

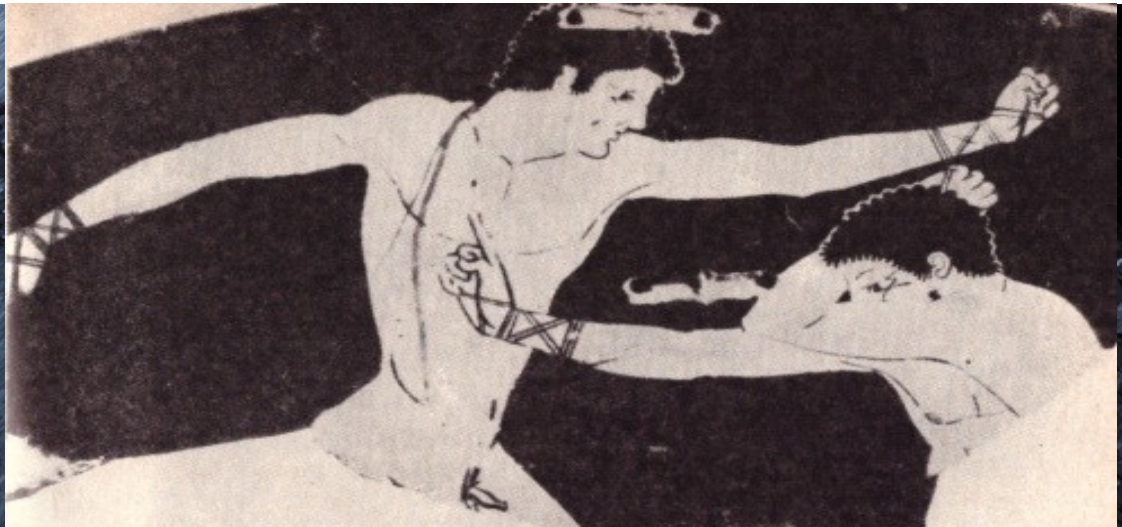
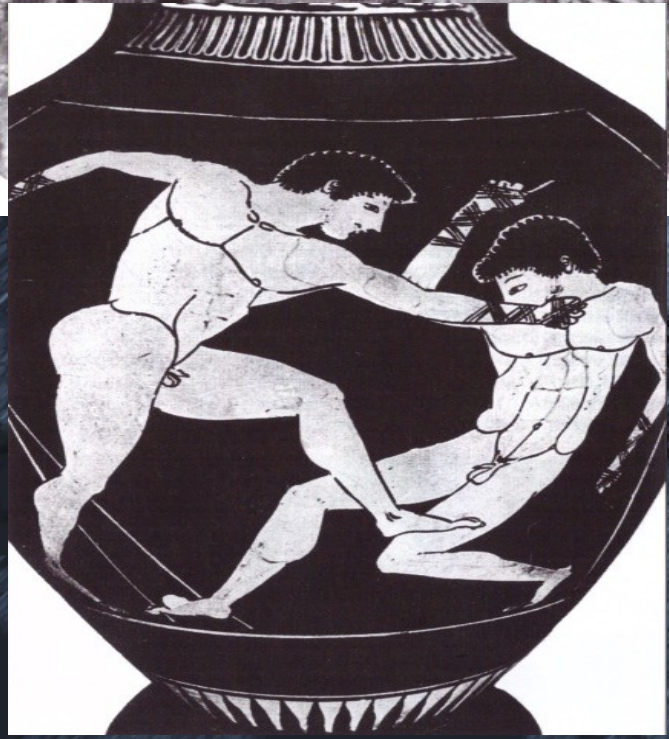

A D E
D I U M

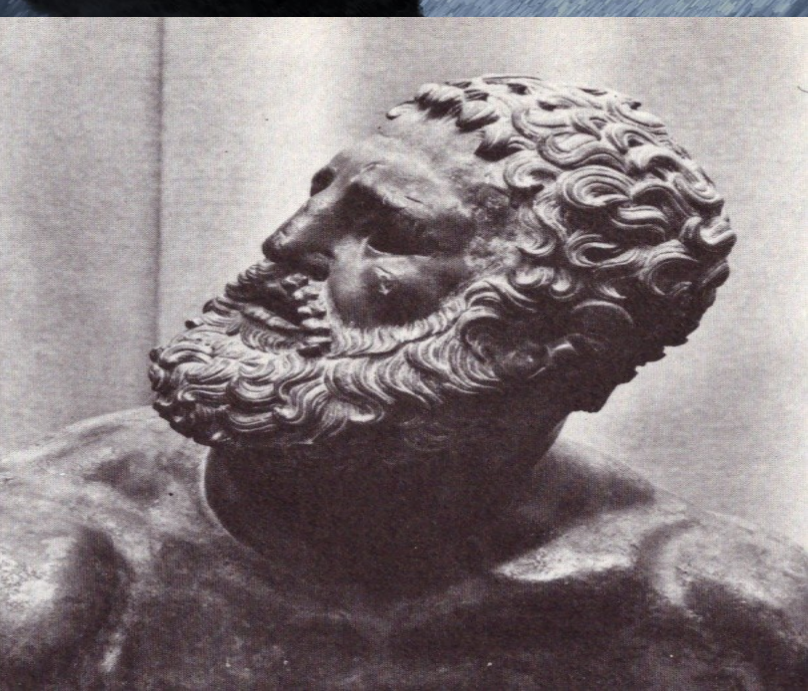

ΤΑ Δ
ΤΑ

πάλη

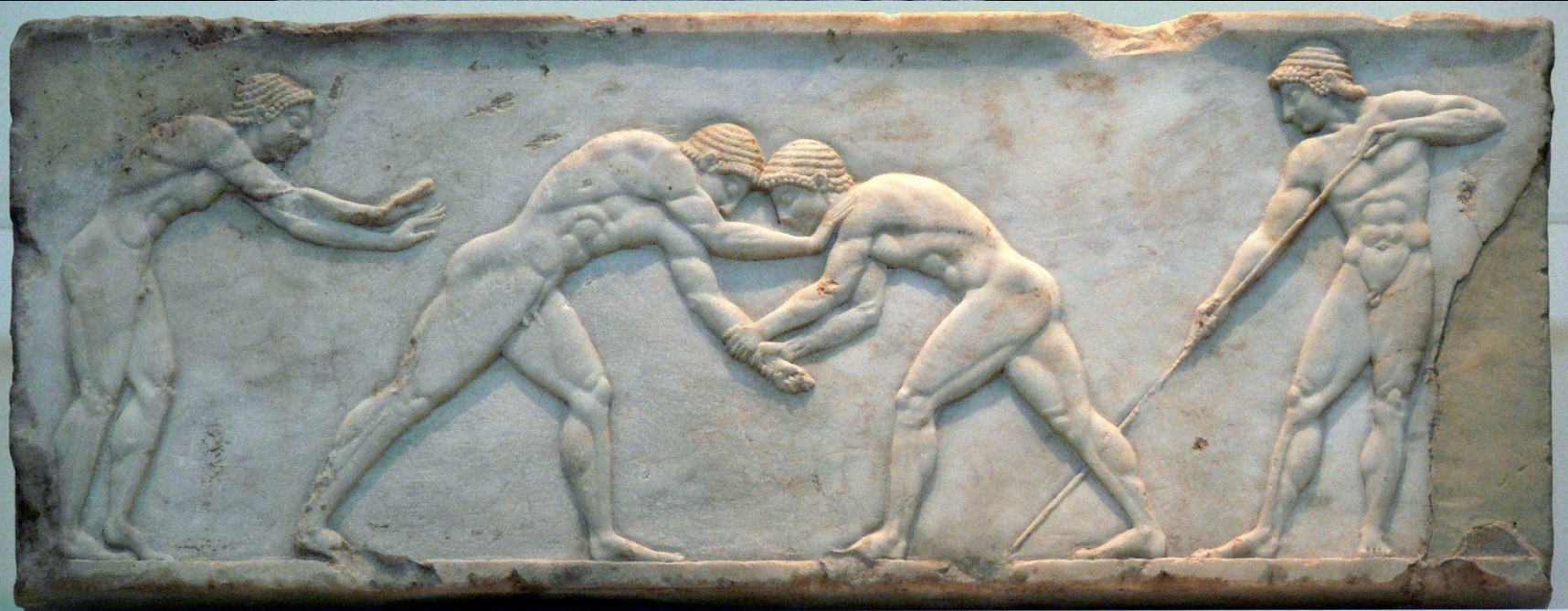
- Prométheus či Palaistra
- 3x(5x) povalení na zem (*katabletiké*)
- ne údery, kousání, škrábání, opuštění místa *agónu*,
- *perisóma*
- chvaty, 40 (*anchein, dratein, mesolabe, perisfingzein, hyposkelizein, trachelismós ...*)
- styly:
 - *orthopalé, stadaipalé* (vzpřímený styl) – 3x
 - *katopalé, kylisis, halindésis* (válivý styl)

„Nejmenší vážnosti se těšil ‚sicilský styl‘, neboť Sicilané si zvykli nahrazovat sílu úskoky a obratnost triky. ‚Bojovat argejsky, nikoli libyjsky,‘ se stalo příslovím pro mužnost Argejců. Právem byli hrdi na svůj způsob boje Spartáné: ‚Jiní ať používají lsti,‘ stojí na náhrobním pomníku jednoho z jejich zápasníků, ‚já vítězím silou, jak se sluší na syna Lakedaimonu.‘ Přitom se však hrubá síla příliš necenila, alespoň do římských dob. Svědčí o tom verš básníka Simónida z ódy na Aristodama z Élidy, který vešel rovněž do přísloví: ‚Zvítězil ne tělem mohutným, nýbrž uměním svým.‘“

„Z cvičišť, kde zápasy běží, já velmi zmožený Plótis ležím teď v peirajské zemi, zpovzdálí mořský zní šum, rychle jsem doběhl v cíl života i útrap všech – takto totiž mně Moiry upředly života nit“

(Obrázky z řeckého života, 1983, 43).

- Eurybatos ze Sparty (1.)
- Hipposthenés (6x)
- Hetoimokleos (5x)
- Milón z Krotónu (7x + finále - Tímasitheos)
– Pýthagorás, příhody, stravovací návyky, bitva, smrt
- Chairón z Pellény (4x)
- Platón

Tom Lovell

ΠΑΓΚΡΆΤΙΟΝ

- Héraklés x Théseus
- Leukarós z Akarmánie
- *pankrastés* – všesilácký zápasník
- surovost, smrt
- *hiará*
- formy:
 - *orthostaden*, či *ano* – vzpřímená forma
 - *kató* – přízemní forma.
- dovoleno vše, kromě dloubání očí, úderů na pohlavní orgány, kousání a škrábání x Olivová
- soupeř mohl být přemožen boxováním, kopáním, údery kolenem, loktem, škracením, kroucením rukou, šlapáním a skákáním na ležícího soka, chvaty ...
- mezi útoky a obrany patřil:
 - *apopnigmos*, *gastrizein*, *hyptiasmos*, *klimaktizein*
- „spojení síly lva a lstivosti lišky“

Lygdamis ze Syrakús (boje s Etrusky)

Arrhachión z Figalie (3x, Fryxiás)

**Sóstratos ze Sikyónu, „Akrochesités“, čili Lamač
prstů“ (3x)**

Stratón z Alexandrie (+ palé, 2x)

A Δ
Ε Τ Α
Τ Α Ε

